

הרצל בתקשורת

דוח תקופתי (מרץ 2018)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

בעיתונות

רומן גרפי המתאר את חייו של הרצל יתפרסם באפריל 2018 בצרפת. סיפורו האישי של חוזה המדינה והולדת חזונו הציוני ישולבו בסיפור של נער יהודי שנמלט מהפוגרומים של רוסיה הצארית.¹

ב"הארץ" התפרסם מכתב תגובה של שלמה חלימה נגד כתבתו של רון כחלילי. האחרון דרש לא לקרוא לרחוב תל-אביבי על שמו של אריה גלבלום, שלטענתו היה גזען שיצא נגד עדות המזרח ותימן. חלימה טען כי הגזענות בארץ אכן הייתה והיא נבעה מפערי התרבות וההשכלה. עם זאת טען כי הגזענות הזו כבר אינה קיימת, כי הפערים נעלמו. גם הדגיש כי חלומו של הרצל לא היה מתגשם אם היו קולטים במדינה את יהודי אירופה בלבד.²

בירושלים מתכננים להפקיע מבעליו את בית מלון קמיניץ ההיסטורי שבין אורחיו היו רוטשילד, הרצל ואבות הציונות אחרים. הוא ישוקם ובתוכו ייפתח מרכז מבקרים לתולדות המלונאות.³

משפחת סולומון מחצור⁴ ומשפחת טרפון מגבעת שמואל⁵ העפילו לגמר חידון הציונות והמורשת. הפרס הגדול של החידון – כרטיס מסע לכל המשפחה בעקבות חוזה המדינה באירופה וישראל.

על רקע משבר "חוק הגיוס" התפרסמה ב"המודיע" הכתבה הקוראת לציבור החרדי להיות דבקים בדרכי התורה ומצוות ולהתנגד להשפעות הציונות הלאומנית והגויים. לדברי המחבר כל חברי הכנסת שאינם חרדים לדברי ה'... "היו חפצים לראות את הציבור החרדי בקסרקטינים, אותם חזה מייצר הציונות החילונית - הרצל - שלא הותיר שם ושארית בעם היהודי".⁶

בכתבתו סקר אבי שילון את הדילמות שעמדו בפני אבות ומנהיגי הציונות (החל ממקס נורדאו - חברו של הרצל - דרך בן גוריון וכלה בלובה אריאב) בנושא קליטת העלייה של יהודי אירופה ועדות המזרח. המחבר שילב בכתבתו

¹ שבק, תמר. "הרצל. קווים לדמותו". *ידיעות אחרונות* (1.3.2018), עמ' 12.

² חלימה, שלמה. "היתה גזענות, נכון. בתגובה על "אל תקראו רחוב על שמו" מאת רון כחלילי". *הארץ* (8.3.2018), עמ' 15.

³ פונדמינסקי, קותי. "דרישה להפקיע את מלון קמיניץ". *ידיעות ירושלים – בונס* (3.2018), עמ' 1-2.

⁴ "בחצר של חצור". *חדשות הגליל* (9.3.2018), עמ' 28.

⁵ רהט, מנחם. "בדרך לגמרי". *מצב הרוח* (30.3.2018), עמ' 79.

⁶ טנבוים, יצחק מתתיהו. "מוסר השכלי". *המודיע* (16.3.2018), עמ' 6.

ספרות אקדמית, זיכרונות משפחתיים ובעיקר סדרת טלוויזיה "סאלח, פה זה ארץ ישראל". לטענתו מפעל העלייה וישוב העולים הצליח על אף שגיאות רבות בתחום הקליטה שעדיין יש לתקן.⁷

יורם אטינגר טען כי הניתוח הדמוגרפי של האוכלוסייה הפלשתינית לוקה בחסר ומטעה, במיוחד בכל הנוגע להשוואה עם האוכלוסייה היהודית בישראל. זו האחרונה נמצאת במצב של פריון גבוה וגם מושפעת מעלייה שוטפת של יהודים הנקלטים במדינה. אטינגר השתמש במספר דוגמאות היסטוריות כדי להוכיח את הפוטנציאל הדמוגרפי של אוכלוסייה יהודית ולהראות את טעויות העבר. בין היתר הזכיר את התחזית הדמוגרפית שהייתה אמורה להרתיע את הרצל ושפורסמה על ידי שמעון דובנובב-1898: "ב-1998 יהיו בארץ ישראל רק חצי מיליון יהודים..."⁸.

בסימן 120 שנה לקונגרס הציוני הראשון ו-70 שנה למדינת ישראל התכנס באופקים הקונגרס הציוני הארצי לנוער. יו"ר הכנסת אדלשטיין ציטט את הרצל: "...הציונות היא אידיאל אינסופי ולנו יש עוד עבודה רבה בתחום".⁹

במליאת 150 שנה להולדתו התפרסמה הכתבה על אודות חיים מרגלית קלוורסקי - פעיל ציוני, שנפגש כמה פעמים עם הרצל, עלה בעצמו ארצה ושהקים מספר יישובים יהודים בגליל, אך כמעט נשכח בשל דעותיו השמאליות ותמיכתו במדינה הדו-לאומית.¹⁰

ב"הארץ" הופיעה ביקורת נוקבת כלפי מפקד הפנימייה הצבאית בחיפה סא"ל (מיל') ידידיה חזני. לטענת איתי פינקלשטיין מדובר באיש שתומך ב"הדתה" של צה"ל, שמזלזל בחילוניות, שמוצא "אמת בפרשנותו לתנ"ך" ושמנגד לא עומדים הרצל וז'בוטינסקי ולא תנועת הציונות - תנועה חילונית שמרדה בדת ושהקימה את הישוב..."¹¹.

בראיון ל"מקור ראשון", פירט ראש ממשלת צרפת לשעבר את הכוחות האנטי-ישראלים העיקריים במדינתו וקרא להידוק היחסים עם ישראל ולחינוך נרחב נגד האנטישמיות הגואה בארצו.¹²

חג הפסח כמעורר האמונה בספרות היהודית הוצג בכתבתו של אלעד נבו על דוגמתם של הבעל שם טוב, ר' נחמן, הוגו ברגמן והרצל (תיאור חג הפסח בירושלים ב"אלטנוילנד").¹³

⁷ שילון, אבי. "סאלח, והסיפור השלם של ארץ ישראל". הארץ (16.3.2018), עמ' 29.

⁸ אטינגר, יורם. "אל תפחידו אותנו עם הפצצה הדמוגרפית". ישראל היום! (21.3.2018), עמ' 44.

⁹ בר-מאיר, עודד. "הגיע תורכם לבנות את המדינה". ידיעות הנגב (23.3.2018), עמ' 56.

¹⁰ שפיגל, נעה. "הציוני שחשב אחרת נגאל מהשכחה". הארץ (23.3.2018), עמ' 18.

¹¹ פינקלשטיין, איתי. "לא צריך דתי בשביל הדתה". הארץ (27.3.2018), עמ' 13.

¹² קליין, צביקה. "בצרפת יש אורה אנטישמית". מקור ראשון - יומן (30.3.2018), עמ' 22.

¹³ נבו, אלעד. "אור של אמונה". מקור ראשון - שבת (30.3.2018), עמ' 20-21.